

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valuuttalain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että valuutansäännöstelyvaltuuksia jatkettaisiin myös 31 päivän joulukuuta 1990 jälkeen, jolloin nykyisen valuuttalain ja sen nojalla annettujen valtioneuvoston ja Suomen Pankin päätösten voimassaoloaika päättyy.

Ehdotetulla lailla jatkettaisiin valuutansäännöstelyvaltuuksia pääasialliselta laajuudeltaan entisinä. Valuutansäännöstelyn käyttökelpoisuus valuutta- ja rahapolitiikan välineenä on kuitenkin vähentynyt. Valuutansäännöstelyä on viime vuosina lievennetty yhtäältä rahoitusmarkkinoiden maailmanlaajuisen yhdentymisen vuoksi ja toisaalta omien rahoitusmarkkinoidemme toiminnan tehostamiseksi.

Siirtymävaiheessa eräillä valuutansäännöstelytoimenpiteillä vielä saatetaan helpottaa kotimaisia yrityksiä, pankkeja, kotitalouksia ja myös viranomaisia sopeutumaan kansainväliseen kilpailuun ja ulkomaisiin riskeihin.

Siirtymävaiheen jälkeenkin viranomaiset tarvitsevat oikeuden tietojen saantiin maksuasetelastointia varten ja mahdollisuuden rahoituslaitosten vakauden valvontaan. Valtuudet valuutansäännöstelyn käyttöön taloudellisissa poikkeusoloissa on myös tarkoituksenmukaista säilyttää.

Valuuttalain tavoitetta taloudellisissa poikkeusolosuhteissa kavennettaisiin, jolloin tavoite olisi toimivaltuuksien kannalta riittävän sup-

pea ja vastaisi paremmin kansainvälistä käytäntöä. Valuutansäännöstelyn vähentymisen johdosta ehdotetaan myös lain sisältöä muutettavaksi siten, että valuuttatoimet olisivat sallittuja, jollei Suomen Pankki ole niitä erikseen määrännyt luvanvaraisiksi. Lakiin tehtäisiin lisäksi eräitä täsmennyksiä.

Valuutansäännöstelyvaltuudet voitaisiin edelleenkin ottaa käyttöön valtioneuvoston päätöksellä maan ulkomaisen maksukyvyyn ja rahatalouden vakaan kehityksen turvaamiseksi. Ne kattaisivat Suomessa asuvan ja ulkomailla asuvan väliset pääomanliikkeet ja valuuttan kotiuttamisvelvollisuuden sekä maksuvälineiden, arvopapereiden ja saamistodisteiden viennin. Juoksevien valuuttatoimien eli palvelumaksujen säännöstely olisi lakiehdotuksen mukaan mahdollista vain poikkeuksellisesti.

Valuutansäännöstelyn nykyinen kolmitasoinen järjestelmä ehdotetaan säilytettäväksi: eduskunnan valuuttalailla antamien valtuuksien käyttöönotosta päättäisi valtioneuvosto ja Suomen Pankki toimisi edelleen valuuttaviranomaisena, antaisi tarvittavat yksityiskohtaiset määräykset ja toteuttaisi säännöstelyä käytännössä.

Tarkoituksena on, että valuuttalain voimassaoloaika pidennettäisiin kolmella vuodella eli vuoden 1993 loppuun.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	2.3. Valmisteluvaiheet	8
1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys	3	3. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	9
1.1. Tavoitteet	3	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	9
1.2. Keinot	3	1. Lakiehdotuksen perustelut	9
2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu	5	2. Voimaantulo	10
2.1. Nykyinen tilanne	5	3. Säättämisyjärjestys	10
2.1.1. Säädökset	5	LAKITEKSTI	11
2.1.2. Käytäntö	5	Laki valuuttalain muuttamisesta	11
2.2. Kansainvälinen vertailu	6	LIITTEET	13
2.2.1. Ruotsi	6	Rinnakkaisteksti	13
2.2.2. Norja	6	Valtioneuvoston päätös valuuttalain täytän-	
2.2.3. Tanska	7	töönpanosta annetun valtioneuvoston päätök-	
2.2.4. Euroopan yhteisöt (EY)	7	sen muuttamisesta	16
2.2.5. Euroopan vapaakauppaliitto (EF-	7		
TA)			
2.2.6. Taloudellisen yhteistyön ja kehityk-	8		
tyksen järjestö (OECD)			

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Tavoitteet

Valuuttalaki (954/85) on voimassa vuoden 1990 loppuun. Lakia säädettäessä katsottiin, että kansantaloutemme avoimuus ja kansainvälisten valuutta- ja rahoitusmarkkinoiden epävakaisuus olivat kasvattaneet alttiutta ulkomailta tuleville häiriöille. Markkinatekijöiden merkitys oli korostunut ja asettanut valuutansäännöstelyn toteutukselle uusia vaatimuksia. Valuutansäännöstelyllä kuitenkin haluttiin vielä hidastaa ulkomaista alkuperää olevien haittavaikutusten välittymistä talouteemme ja siten voittaa aikaa muille korjaaville toimenpiteille.

Valuutansäännöstelyn käyttökelpoisuus valuutta- ja rahapolitiikan välineenä on voimassa olevan valuuttalain aikana edelleen vähentynyt. Valuutansäännöstelyä on viime vuosina lievennetty. Taustalla on toisaalta rahoitusmarkkinoiden maailmanlaajuinen yhdentymisen, toisaalta pyrkimys valuutansäännöstelyä purkamalla tehostaa rahoitusmarkkinoittemme toimintaa. Osaltaan pääomien aikaisempaa suurempaan liikkuvuuteen rajojen yli on Suomessa vaikuttanut myös yritysten ja pankkien kansainvälistyminen sekä ennen kaikkea tietojen maksuliikenneyhteyksien kehittyminen.

Lähtökohdaksi lainsäädännön tarvetta harmittaessa voidaan ottaa, että tulevaisuudessa pääomanliikkeet yli rajojen ovat normaalioloissa vapaat ja myös finanssipalveluiden kauppa on vapaata. Entistä selvemäksi on käynyt, että talouksien tasapainottomuuksien ratkaiseminen ei voi nojautua valuutansäännöstelyyn. Valuutansäännöstelyä onkin päinvastoin purettava rahoitusmarkkinoittemme tehokkuuden ja yritystemme kansainvälisen kilpailukykyyn vuoksi.

Parhaillaan on kuitenkin käynnissä siirtymävaihe, jossa eräillä valuutansäännöstelytoimenpiteillä vielä saatetaan helpottaa kotimaisia yrityksiä, pankkeja, kotitalouksia ja myös viranomaisia sopeutumaan kansainväliseen kil-

pailuun ja ulkomaisiin riskeihin, ja sitä kautta tuetaan myös ulkomaista maksukykyämme ja rahatalouden vakaata kehitystä. Mahdollisuus tähän olisi syytä säilyttää lähivuosina.

Siirtymävaiheen jälkeenkin viranomaiset tarvitsevat oikeuden tietojensaantiin maksutasetilastointia varten ja mahdollisuuden rahoituslaitosten vakauden valvontaan. Valtuudet valuutansäännöstelyn käyttöön taloudellisissa poikkeusoloissa on myös tarkoituksenmukaista säilyttää, koska yhentyneisiin markkinoihin liittyy epävakaisuustekijöitä, jotka syntyvät markkinoiden taipumuksesta keinotteluluonteisiin häiriöihin.

Valuuttalaki ei nykyisellään anna normaalioloissa valtuuksia käyttää valuutansäännöstelyä muihin tarkoituksiin kuin ulkomaisen maksukyvyn tai rahatalouden vakaan kehityksen turvaamiseen. Jatkossakaan valuuttalain piiriin ei tulisi sisällyttää esimerkiksi verovalvonnan näkökohtia tai elinkeinopoliittisia tavoitteita. Pääomanliikkeiden vapautuminen asettaa yleismaailmallisesti verottajalle uusia tiedonsaanti- ja verovalvontaongelmia. Niiden kestävä ratkaisu edellyttää verotuksen yhdenmukaistamisen lisäksi eri maiden veroviranomaisten yhteistyötä. Verotuksen edellyttämät lisävaltuudet tulisikin tarvittaessa toteuttaa verolain muutoksina. Valuutansäännöstelyvaltuuksiin kytkettäviksi verosäännökset sopivat huonosti.

Valuuttalailla säädellään valuuttatoimia eikä sillä ensisijaisesti puututa ulkomaalaisten liikkeen perustamiseen eikä kiinteän omaisuuden ja osakkeiden hankintaan, joita varten on oma lainsäädäntönsä. Näitä oikeuksia rajoittavat laki ulkomaalaisten sekä eräiden yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiinteätä omaisuutta ja osakkeita (219/39) sekä eräät toimialakohtaiset erityislait.

1.2. Keinot

Valuutansäännöstelyllä ei ole enää mainittavaa rahapolitiittista merkitystä pääomanliikkei-

den ja rahoituspalveluiden yleismaailmallisessa vapautumisympäristössä. Suuntaus nykyistäkin vapaampiin valuuttaliikkeisiin jatkunee myös tulevaisuudessa. Maan ulkomaisen maksukyvyn ja rahatalouden vakaan kehityksen turvaaminen asettaa näissä oloissa aikaisempaa suuremmat vaatimukset yleiselle talouspolitiikalle.

Valuutansäännöstelyn purkaminen herkistää ulkomaiset pääomanliikkeet kotimaisten ja ulkomaisten korkojen eron ja valuuttakurssiodotusten suhteen. Kiinteän valuuttakurssin politiikka edellyttää, että kotimaiset korot entistä läheisemmin seuraavat muiden maiden kehitystä.

Rahapolitiikkaa voitaisiin periaatteessa mitoittaa suuremmassa määrin kotimaisen talouspolitiikan tarpeisiin sallimalla suurempaa joustavuutta valuuttakurssien määräytymiseen. Valuuttakurssipolitiikan joustavuuden lisääminen ei kuitenkaan ole ongelmatonta, koska se sinänsä helposti luo inflatorisia odotuksia talouteen. Suomessa onkin tästä syystä pyritty noudattamaan sellaista valuuttakurssipolitiikkaa, joka vahvistaa luottamusta markan ulkoisen arvon vakauteen pitkällä aikavälillä.

Suomen kaltaisilla kokonsa puolesta rajoiteilla ja harvalukuisten yksiköiden hallitsemilla rahoitusmarkkinoilla voidaan kilpailua parhaiten lisätä purkamalla valuutansäännöstelyä ja avaamalla markkinat ulkomaalaisille. Näin voidaan lisätä etenkin rahoituksen välityksen ja pääomamarkkinoiden toiminnan sekä myös valuutanvaihdon tehokkuutta. Tästä hyötyy yritysten lisäksi myös muu yhteiskunta kokonaisuudessaan.

Noudattamalla asteittaisuutta valuutansäännöstelyn purkamisessa on voitu ja voidaan välttää nopeat muutokset ja osaltaan hillitä yksityisen sektorin nopeaa velkaantumista. Asteittaisuudella on myös mahdollisuus estää vakauden järkkyminen rahoitusmarkkinoilla antamalla yrityksille mahdollisuus hallitusti sopeuttaa toimintansa muuttuviin oloihin.

Asteittainen eteneminen antaa myös viranomaisille aikaa tehdä tarvittavia tarkistuksia lainsäädäntöön ja markkinoiden institutionaalisiin puitteisiin. Osittaisen valuutansäännöstelyn aika onkin käytetty hyväksi rahoitus- ja pääomamarkkinallainsäädäntömme kehittämiseen.

Suomen Pankin oikeus saada tietoja valuuttatoimista maksutasetilastointia varten perustuu valuuttalakiin. Tarpeellisten tietojen saanti on turvattava lainsäädännöllä myös kokonaan

vapaiden valuuttaliikkeiden oloissa. Nykyisinkin valuuttalain tietojenantosäännös on voimassa siitä riippumatta, ovatko säännöstelyvaltuudet käytössä vai ei.

Kehittyneessä kansantaloudessa talouselämän häiriöiden lieventämisen tai poistamisen on katsottu edellyttävän nopeita talouspoliittisia toimia. Kansainväliset häiriöt voivat välittömästi ja nopeasti heijastua myös Suomeen. Tämän vuoksi on pidetty tärkeänä, että valtiovallalla on käytettävissään riittävät keinot kansantalouden häiriöiden lieventämiseen tai talouden sopeuttamiseen muuttuneissakin oloissa.

Tälläkin hetkellä on voimassa joukko talouspoliittisia valtuuslakeja, jotka voidaan ottaa käyttöön näissä laeissa säädettyjen erityisolosuhteiden vallitessa. Suurin osa näistä on säädetty pysyviksi. Laki väestön toimeentulon ja maan talouselämän turvaamisesta poikkeusolosuhteissa (407/70) antaa sodanvaaran tai muun siihen rinnastettavan tapahtuman uhattessa valtioneuvostolle valtuudet myös valuutansäännöstelemiseen.

Myös valuuttalaki palvelee poikkeusoloihin varautumista. Vaikka valuutansäännöstelyn valtuuksia ei olisi normaalioloissa tarpeen enää käyttää, on poikkeusoloja ja vakavia taloudellisia häiriötilanteita varten kuitenkin tärkeää pitää voimassa mahdollisuus puuttua valuuttaliikkeisiin. Useissa valuutansäännöstelystä kokonaan luopuneissakin maissa valtuuslainsäädäntö on pidetty voimassa tämänkaltaisista syistä.

Valuuttalain voimassaoloaikaa ehdotetaan jatkettavaksi vielä kolmella vuodella eli vuoden 1993 loppuun. Tänä aikana voidaan olettaa kansainvälisen kehityksen ja pääomanliikkeiden vapauttamisen tulevalle valuuttajärjestelmälle asettamien vaatimusten selkiintyvän. Valuutansäännöstelyä on lain estämättä mahdollista lieventää tai siitä voidaan luopua kokonaan jo ennen määräajan päättymistä. Lakiin on kuitenkin tässä vaiheessa tarpeen tehdä olosuhteiden muutosten vaatimia tarkistuksia.

Valuutansäännöstelyn kolmitasoinen järjestelmä ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan. Eduskunnan valuuttalaila antamien valtuuksien käyttöön otosta päättäisi valtioneuvosto. Koska laissa ei voida yksityiskohtaisesti säädellä valuuttatoimia, toimisi Suomen Pankki edelleen yksityisviranomaisena ja antaisi tarvittavat yksityiskohtaiset määräykset sekä toteuttaisi säännöstelyä käytännössä. Menettely

on tarkoituksenmukainen eduskunnan Suomen Pankin ohjesäännössä (365/25) pankille antamien tehtävien hoitamisen kannalta.

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Nykyinen tilanne

2.1.1. Säädökset

Valuutan säännöstelyä alettiin kansainvälisesti käyttää laajasti toisen maailmansodan aikana. Tuolloin väliaikaisiksi aiotut rajoitukset osoittautuivat lähes pysyviksi ja niitä alettiin olennaisesti purkaa vasta 1960-luvulla. Suomessakin on koko sodanjälkeisen ajan ollut valuutansäännöstelyä. Vuonna 1948 valuutan säännöstelemisestä annetussa laissa (320/48) valtioneuvostolle annettiin oikeus saattaa valuutansäännöstely voimaan. Laissa annettiin valtioneuvostolle myös oikeus kokonaan kieltää valuuttatoimet, antaa niistä määräyksiä tai sallia ne Suomen Pankin asettamilla ehdoilla ja rajoituksilla. Käytännössä sääntely kuitenkin annettiin Suomen Pankille. Vuonna 1959 valuutan säännöstelystä annetun lain (441/59) lähtökohtana oli käytännön valuutansäännöstelyn keskittäminen jo lain säännöksissä Suomen Pankille. Laki poisti valtioneuvostolta oikeuden puuttua yksittäisiin valuuttatoimiin, kuten ulkomaisen luoton ottamiseen ja antamiseen. Vuoden 1972 valuuttalaki (910/72) keskitti samalla tavoin ja samassa laajuudessa kuin vuoden 1959 laki käytännön valuutansäännöstelyn Suomen Pankille. Lain voimassaoloa on toistuvasti jatkettu vuoden 1985 loppuun saakka (lait 942/74, 1016/76, 1031/78 ja 1018/80).

Vuoden 1986 alusta koko säännöstö uudistettiin, jolloin tavoitteena oli lisätä määräysten selkeyttä ja ymmärrettävyyttä.

Voimassa oleva valuuttalaki on myös valuutuslaki, joka on säädetty perustuslain säätämisjärjestyksessä. Laki antaa valtioneuvostolle oikeuden ottaa käyttöön valuutansäännöstelyvaltuudet maan ulkomaisen maksukyvyyn ja rahatalouden vakaan kehityksen turvaamiseksi sekä kansantaloutta uhkaavan vakavan häiriön torjumiseksi.

Voimassa olevan lain valtuudet kattavat Suomessa asuvan ja ulkomailla asuvan väliset pääomanliikkeet ja valuutan kotiuttamisvelvol-

lisuuden sekä maksuvälineiden, arvopapereiden ja saamistodisteiden viennin. Juoksevien valuuttatoimien säännöstely on valuuttalain mukaan mahdollista vain poikkeuksellisesti kansantaloutta uhkaavan vakavan häiriön torjumiseksi. Poikkeuksen muodostaa valuuttatoimien luvanvaraisuus siltä osin, kun se on tarpeen Suomen tekemien kahden- tai monenvälisen maksusopimusten toteuttamiseksi tai maksun aiheen varmistamiseksi.

Valtioneuvosto on päätöksellään (955/85) ottanut normaaliolojen valuutansäännöstelyvaltuudet käyttöön. Suomen Pankki on antanut valuuttalain mukaisesti soveltamismääräykset ja yleisluvat sekä käsitellyt erityislupamenettelyyn jäävät hakemusasiat.

2.1.2. Käytäntö

Suomen Pankki on päätöksissään valuuttalain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston päätöksen soveltamisesta sallinut yleisluvallaan enenevässä määrin valuuttatoimien suorittamista Suomessa asuvan ja ulkomailla asuvan välillä. Valuutansäännöstelyn vapauttamisessa on edetty kuitenkin asteittain ja varovasti.

Valuutansäännöstelyn vapauttaminen on edennyt yleensä siten, että ensin on helpotettu johonkin valuuttatoimeen sovellettavaa Suomen Pankin hyväksymiskäytäntöä ja seuraavassa vaiheessa siirretty kyseiset valuuttatoimet kokonaan niin sanottuun valuuttapankkiautomaatiikkaan.

Määräysten lievennykset ovat alkuvaiheessaan koskeneet etupäässä pääoman tuontia, nyttemmin enenevässä määrin myös pääoman vientiä.

Jäljellä olevat valuuttamääräykset pääkohdittain koskevat seuraavia valuuttatoimia:

— Rahoitus- ja vakuutussektori

Portfoliosijoitukset ulkomaille, kiinteistöjen osto ulkomailta, luoton anto ulkomaille sekä luoton otto ulkomailta vaativat yleensä Suomen Pankin luvan. Suorat sijoitukset rahoitus- ja vakuutussektorille Suomeen edellyttävät Suomen Pankin lupaa.

— Markkamääräiset joukkovelkakirjalainat

Lainojen myyntikielto ulkomaille on voimassa ennen 1 päivää helmikuuta 1990 liikkeeseen laskettujen lainojen osalta.

— Lyhytaikaiset luotot

Enintään vuoden pituisten luottojen ottaminen ulkomailta on sallittua vain viennin ja tuonnin rahoitukseen. Luottoajaltaan enintään vuoden pituisten luottojen myöntäminen ulkomaille tai ottaminen ulkomailta edellyttävät Suomen Pankin lupaa.

— Valuuttamarkkinatoiminnot

Termiini-, futuuri- swap- ja optiosopimukset vaativat aina kaupallisen taustan. Suomen markkaa koskevia sopimuksia saa tehdä vain suomalaisen valuuttapankin kanssa.

— Maksusopimusmaat

Suorat sijoitukset, portfoliosijoitukset sekä luotonotto sekä -anto ovat luvanvaraisia.

— Yksityishenkilöt

Portfoliosijoitukset ovat sallittuja 300 000 markkaan saakka sekä kiinteistösjoitukset miljoonaan markkaan asti. Nämä rajoitukset on kuitenkin päätetty poistaa viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 1990. Lähisukulaisten väliset luotot ovat sallittuja 100 000 markkaan asti. Muilta osin yksityishenkilöiden valuuttatoimet edellyttävät Suomen Pankin lupaa.

2.2. Kansainvälinen vertailu

Pohjoismaiden kesken myös valuutansääntelyn alueella on jatkuvasti eritasoista yhteistyötä ja erilaisia työryhmiä, jotka tähän mennessä ovat keskittyneet muun muassa rahoitussektorin yritysten perustamis- ja pääomamarkkinakysymyksiin.

Pohjoismaiden ministerineuvoston toimesta laaditussa taloudellisessa toimintasuunnitelmassa vuosiksi 1989—1992 asetettiin tavoitteeksi eräiden yksilöityjen valuuttamääräysten vapauttaminen ennen toimintasuunnitelmakauden päättymistä. Pohjoismaiden valtiovarainministerit ovat kuitenkin jo syksyllä 1989 asettaneet yhteiseksi tavoitteeksi kaikkien jäljellä olevien pääomanliikkeitä koskevien rajoitusten poistamisen viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 1990. Poikkeuksen muodostavat verovalvontaa ja tilastointia palvelevat määräykset. Tavoite ei kuitenkaan koske Islantia.

Taloudellinen toimintasuunnitelma asettaa tavoitteeksi myös sen, että rahoituspalvelumarkkinat vapautetaan täysin vuoden 1992 kuluessa. Tähän sisältyy myös vapaa perustamisoikeus sellaisille finanssialan yrityksille, joiden kotipaikka on OECD-maissa.

2.2.1. Ruotsi

Ruotsin valuuttalaki (SFS 1939:350) on pyövä valtuuslaki. Laissa säännöstelyvaltuudet on annettu maan hallitukselle, joka voi asetuksella määrätä valuutan liikkeet keskuspankin luvan varaisiksi.

Ruotsin hallitus poisti valuuttalaissa myönnettyjen valtuuksien nojalla valuutansääntelynsä käytännöllisesti katsoen kokonaan 1 päivästä heinäkuuta 1989 lukien. Jäljelle jäivät vain eräät verovalvontaa ja maksutasetilastointia palvelevat määräykset. Näiden mukaisesti:

— Maksut ulkomaille/ulkomailta on suoritettava valuuttapankin kautta.

— Arvopaperikauppaa ulkomailta asuvien kanssa on lupa käydä vain ruotsalaisen valuuttapankin tai arvopapereiden välittäjän välityksellä.

— Ulkomaiset arvopaperit on talletettava ruotsalaisen valuuttapankkiin tai arvopapereiden välittäjän haltuun.

— Pankkitilien pitäminen ulkomaisissa pankeissa on sallittu vain keskuspankin luvalla. Lupia myönnetään ulkomaankauppaa käyville yrityksille, mutta ei yksityishenkilöille.

2.2.2. Norja

Myös Norjan valuuttalaki (1950 nr. 10) on valtuuslaki, jossa säännöstelyvaltuudet on pääosin annettu kauppaministeriölle.

Ministeriö on delegoinut suureksi osaksi säännöstelyvaltuutensa keskuspankille.

Norjassa valuutansääntelyä käytetään vielä tällä hetkellä suurin piirtein Suomen soveltamassa laajuudessa.

Norjassa on valuutansääntelyä viime aikoina asteittain purettu, ja tätä kehitystä on tarkoitus jatkaa. Liberalisointia toteutettaessa on tarkoitus ottaa huomioon verotus- ja maksutasetilastointinäkökohdat.

Eriasteisen sääntelyyn piirissä ovat vielä tällä hetkellä muun muassa:

— yritysten kaupalliset luotot ja pitkäaikaiset rahoitusluotot

— valuuttatoimet pörssinoteeratuilla osakkeilla

— Norjan kruunu -määräisiin instrumentteihin ja norjalaisyriyten valuuttatileihin liittyvät toimet

— suorat sijoitukset ulkomaille sekä Norjaan

— ulkomaille suuntautuvat valuuttatoimet lyhytaikaisilla pörssinoteeraamattomilla arvopapereilla

— pankkitilin avaaminen ulkomailla sekä ulkomaiset rahoitusluotot.

Viimeksi mainittuun ryhmään kuuluu myös kotitalouksien oikeus pitää valuuttatiliä tai ottaa valuuttalainaa norjalaisesta rahoituslaitoksesta samoin kuin hankkia vapaa-ajan asuntoja ulkomailta.

2.2.3. Tanska

Tanska on Euroopan yhteisöjen jäsenmaana lopettanut valuutansäännöstelynsä. Myös Tanskassa on edelleen voimassa valuuttalaki (1964 nr. 372), joka antaa valuutansäännöstelyvaltuudet teollisuusministeriölle. Valtuudet on otettu käyttöön lähinnä valuuttatoimia koskevan tietojenantamisvelvollisuuden täyttämiseksi.

2.2.4. Euroopan yhteisöt (EY)

Eurooppalaisen finanssialueen luominen on keskeinen osa EY:n jäsenmaiden sisämarkkinoiden kehittämisprosessia. Yhtenäinen Euroopan finanssialue tarkoittaa pyrkimystä muodostaa EY-maiden keskuuteen täysin integroituneet rahoitusmarkkinat. Yhtenäisen finanssialueen luomisessa keskeisiä toimenpiteitä ovat pääomamarkkinoiden ja rahoituspalveluiden vapauttaminen sekä eurooppalaisen raha- ja valuuttayhteistyön kehittäminen.

Pääoman vapaa liikkuminen on yksi Rooman sopimuksen perusvapauksista. Rooman sopimuksen 67 artiklan mukaan jäsenvaltioiden tulee, siinä määrin kuin yhteismarkkinoiden asianmukaisen toiminnan takaaminen sitä vaatii, ryhtyä toimenpiteisiin poistaakseen asteittain kaikki jäsenvaltioissa asuville henkilöille kuuluvien pääomien liikkeitä koskevat rajoitukset sekä asianomaisten kansallisuuteen tai asuinpaikkaan tai pääoman sijoituskohteeseen perustuva syrjintä.

Viime vuosina on annettu kaksi säännöstöä (direktiiviä), jotka toteuttavat pääoman täydellisen vapaan liikkuvuuden EY:n piirissä. Vuonna 1986 annetussa direktiivissä liberalisointi ulotettiin koskemaan kaikkia arvopapereita riippumatta siitä, noteerataanko niitä arvopaperipörssissä vai ei. Tämä direktiivi tuli voi-

maan 28 päivänä helmikuuta 1987. Siihen saakka vain arvopaperipörssissä kaupan olleet arvopaperit kuuluivat täydellisen liberalisoinnin piiriin. Kesäkuussa 1988 hyväksyttiin direktiivi, joka vapauttaa kaikki pääomanliikkeet yhteisössä. Direktiivi tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1990 ja se laajentaa liberalisoinnin koskemaan sijoituksia lyhytaikaisiin arvopapereihin, joihin sisältyvät valtion velkasitoumukset ja kaupalliset velkakirjat, pankkien shekkitilit ja talletukset sekä lyhytaikaiset rahoitusluotot lukuun ottamatta kauppaluottoja, jotka oli vapautettu jo aikaisemmin.

Vakavien rahoitusmarkkinahäiriöiden tai maksutasevaikeuksien varalta Rooman sopimuksessa on lausekkeita, jotka sallivat tilapäiset säännöstelytoimenpiteet. Kesäkuussa 1988 hyväksytyssä säännöstössä on myös vastaava lauseke, jonka mukaan säännöstelytoimenpiteet ovat mahdollisia lyhytaikaisten pääomanliikkeiden vakavissa häiriötiloissa enintään kuuden kuukauden ajan. Jäsenmaiden keskuspankkien johtajien muodostaman komitean lausunto edellytetään ennen toimenpiteiden hyväksymistä. Jäsenmailla on lisäksi oikeus ryhtyä tarpeellisiin toimiin estääkseen lakiansa ja määräystensä rikkomisen verotuksen, rahoituslaitosten valvonnan ja pääomanliikkeitä koskevan tietojen antamisvelvollisuuden osalta.

Nyt päätetyt pääomanliikkeiden vapauttamistoimet vastaavat täysin vuonna 1985 hyväksytyin sanotun valkoisen kirjan toimenpiteitä sisämarkkinoiden luomisessa. Vapautumista ennakoiden Ranska on päättänyt valuutansäännöstelyn liberalisoinnista. Myös Italia on edennyt kohti asetettua tavoitetta, tosin muita maita varovaisemmin.

Kreikalla, Portugalilla, Espanjalla ja Irlannilla on muutaman vuoden lisäaika sopeutua pääomanliikkeiden vapauteen. EY-maista Englanti, Saksan liittotasavalta ja Hollanti ovat jo aikaisemmin luopuneet valuutansäännöstelystä kokonaan tai lähes kokonaan. Vaikka valuutansäännöstelystä on luovuttu, ei valuutansäännöstelyyn oikeuttavaa lakia yleensä ole kumottu.

2.2.5. Euroopan vapaakauppaliitto (EFTA)

Myös EFTA:n jäsenmaat ovat Euroopan integraatiokehityksen myötä poistaneet pääomanliikkeitä koskevia rajoituksiaan.

Sveitsi on jo vapauttanut pääomanliikkeet lähes samassa määrin kuin on EY:n puitteissa toteutettu. Myös Itävalta on lähes kokonaan liberalisoinut valuuttamääräyksensä. Edellä on jo käsitelty tilanne Ruotsissa, Norjassa ja Suomessa.

EFTA:n piirissä rajoitusten poistamisen katoaan vaikuttavan myönteisesti voimavarojen jakaantumisen ja taloudelliseen vakauteen. Eniten hyötyä saadaan yhdistämällä pääomanliikkeiden vapauttaminen muihin välttämättömiin toimenpiteisiin, jotka takaavat täydellisen rahoituksellisen integraation. Tässä yhteydessä merkittäviksi nousevat rakenteelliset muutokset rahoitussektorilla, lukuisat verotus- ja tilastointinäkökohdat sekä makrotaloudelliset ja rahapoliittiset seikat.

EFTA-maiden yhteisenä päämääränä on, ettei EY poistaessaan pääomansiirtojen esteitä rajoita pääomanliikkeitä tai rahoituspalveluita kolmansiin maihin nähden. Tästä syystä on perustettu EFTA:n ja EY:n välinen korkean tason työryhmä edistämään yhteistyötä.

EFTA-maat ovat joulukuussa 1989 sopineet, että ne ryhtyvät neuvottelemaan EY-maiden kanssa eurooppalaisen talousalueen (EES) muodostamisesta. Tämä on myös Suomen hallituksen toimintalinjan mukainen kehitys. Hallituksen kannan mukaisesti edellytyksiä kestäväälle talouskasvulle ja sitä kautta tasapainoiselle yhteiskuntakehitykselle voidaan parantaa poistamalla tavaroiden, palvelujen, pääomien ja ihmisten liikkumista rajoittavia esteitä. EES-järjestelyssä luodaan myös yleiset puitteet, joiden avulla Suomi voi turvata tasavertaiset lähtökohdat muiden maiden kanssa. Samalla järjestely lisää maamme mahdollisuuksia tehostaa yhteistyötä muiden maiden ja maaryhmien kanssa.

Valtioneuvosto on maaliskuussa 1990 eduskunnalle antamassaan selonteossa Suomen suhtautumisesta Länsi-Euroopan yhdentymiskehitykseen todennut valuutansäännöstelyn osalta, että Suomen Pankin valuuttamääräyksistä luopuminen ei ilmeisesti tuottaisi maallemme merkittäviä ongelmia. Talouspoliittisesti tärkeää on kuitenkin voida itse valita valuutansäännöstelyn purkamisen aikataulu. Integraatiokehitys ei tältä osin aiheuttane ongelmia.

2.2.6. Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (OECD)

OECD:ssa on pitkään tehty työtä liberalisointikehityksen nopeuttamiseksi. Jäsenmaat ovat sitoutuneet järjestön tätä koskeviin tavoitteisiin.

Suomi sitoutui 1969 jäseneksi liittyessään osaltaan edistämään tavaroiden ja palveluiden kansainvälisen kaupan liberalisointia ja pääomanliikkeiden vapauttamista. Jäsenmaiden veloitteet on näiltä osin kirjattu kahteen säännöstöön (koodiin), pääomanliikkeiden ja palvelumaksujen säännöstöihin.

Jotta jäsenmaa voisi edelleen ylläpitää rajoituksia vapautusveloitteen alaisissa valuuttoimissa, sillä täytyy olla asianomaisessa koodissa tätä koskeva varauma. Suomella on tällä hetkellä 20 varaumaa pääomanliikkeiden koodissa ja kuusi varaumaa palvelumaksujen koodissa. Ne johtuvat voimassa olevista valuuttamääräyksistä, ulkomaalaisomistuksen rajoituksesta sekä liikennettä, vakuutuksia ja audiovisuaalisia tuotteita koskevista määräyksistä.

Jäsenmaa voi maan taloudellisen tilan oleellisesti heikentyessä hakea väliaikaista poikkeamista velvoitteista.

OECD:ssa on parhaillaan meneillään laaja, rahoituspalveluiden kauppaa koskeva liberalisointivelvoitteiden laajentamiseen tähtäävä työ, joka vahvistaa yleistä kehitystä poistaa esteitä ulkomaisilta toiminnoilta.

2.3. Valmisteluvaiheet

Hallituksen esitys perustuu valtiovarainministeriön toukokuussa 1989 asettaman valuuttalainsäädäntötyöryhmän (1990: VM 1) ehdotuksiin. Työryhmä esitti lausuntopyynnön valuuttasäädösten uudistamis- ja pääomanliikkeiden vapauttamistarpeista seuraaville tahoille: Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos, Työväen taloudellinen tutkimuslaitos, Helsingin arvopaperipörssi, Suomen Pankkiyhdistys, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto, Teollisuuden Keskusliitto, Kaupan Keskusvaliokunta ja Tukku-kaupan Keskusliitto. Kaksi ensin mainittua ei ole toimittanut lausuntoa. Työryhmä on lisäksi kuullut asiantuntijana valtiovarainministeriön vero-osaston edustajaa.

Työryhmän muistiosta on hankittu lausunto ulkoasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä,

Suomen Pankilta, Suomen Pankkiyhdistykseltä, Teollisuuden Keskusliitolta ja Keskuskaupakamarilta.

Lausunnonantajat ovat yleensä katsooneet, että Euroopassa käynnissä oleva yhdentymisprosessi aiheuttaa myös Suomessa valuuttalainsäädännön kehittämistarpeita. Pääomanliikkeiden ja rahoituspalveluiden säännöstely tulisi poistaa Suomesta samanaikaisesti kuin se poistuu EY- ja EFTA-maista. Perinteiselle valuutansäädännöstelylle ei nähdä enää 1990-luvun normaaliolosuhteissa olevan tarvetta eikä tehokkaita toimintaedellytyksiäkään. Muutokset olosuhteet edellyttävät valuuttalainsäädännön muuttamista yhtäältä seuranta- ja valvontatarpeita palvelevaksi sekä toisaalta poikkeusolosuhteita koskevaksi.

Annetuissa lausunnoissa esitetyt yksityiskohdat koskevat huomautukset on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon esitystä lopulliseen muotoon laadittaessa.

3. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys valmiuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (hall. es. 248/89 vp.). Laki sisältäisi säännökset tarvittavista poikkeusolojen toimivaltuuksista. Lailla kumottaisiin myös nykyinen laki väestön toimeentulon ja maan talouselämän turvaamisesta poikkeuksellisissa oloissa (407/70).

Laissa säädettäisiin yhtenäisesti siitä, millaisia toimivaltuuksia valtioneuvosto voisi käyttää poikkeusoloissa. Tarkoituksena olisi poikkeusoloissa turvata väestön toimeentulo ja maan talouselämä, ylläpitää oikeusjärjestystä ja kansalaisten perusoikeuksia sekä turvata valtakunnan alueellinen koskemattomuus ja itsenäisyys.

Laki voisi esityksen mukaan tulla sovellettavaksi laissa määriteltävissä poikkeusoloissa. Poikkeusolojen vallitessa voitaisiin asetuksella oikeuttaa valtioneuvosto käyttämään valmiuslain mukaisia toimivaltuuksia. Asetus voitaisiin antaa enintään yhdeksi vuodeksi kerrallaan.

Esitykseen sisältyy myös valuutansäädöksiä poikkeusoloissa koskevia säännöksiä. Säännökset, jotka sisältyvät lakiin väestön toimeentulon ja maan talouselämän turvaamisesta poikkeuksellisissa oloissa, ehdotetaan korvattaviksi voimassa olevan valuuttalain 3 ja 4 §:ää vastaavilla säännöksillä. Ehdotus on kuitenkin siinä suhteessa kumottavaksi ehdotetun lain säännösten mukainen, että toimivaltuus käsittää eräin kohdin myös toimintojen kieltämisen, kun valuuttalain nojalla on mahdollista saattaa toiminnot vain luvanvaraisiksi.

Valmiuslain mukaan olisi siten mahdollista säännöstellä tai kieltää kokonaan maksuvälineiden, arvopapereiden ja saamistodisteiden maastavienti ja maahantuonti, määrätä voimaan kotiuttamisvelvollisuus sekä säännöstellä tai kieltää kokonaan pääomanliikkeet ja juoksevat valuuttatoiminnot.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälässä todetaan lain tavoitteet. Samalla pykälää ehdotetaan muutettavaksi 4 §:ään ehdotetun muutoksen mukaisesti siten, että kansantaloutta uhkaavan vakavan häiriön sijasta valtuudet koskisivat maan ulkomaista maksukykyä ja rahatalouden vakaata kehitystä uhkaavaa vakavaa häiriötä. Näin määriteltynä myös tämän poikkeuslain tavoitteet olisivat toimivaltuuksien kannalta riittävän suppeat ja vastaisivat paremmin kansainvälistä käytäntöä.

2 §. Pykälän 7 kohdassa on arvopaperin määritelmä saatettu vastaamaan arvopaperimarkkinalain (495/89) mukaista arvopaperin käsitettä. Ulkomaisen arvopaperin määritelmästä on poistettu kohta, jonka mukaan sellaiseksi katsotaan myös Suomessa asuvan Suomessa liikkeelle laskema ulkomaan rahan määräinen arvopaperi. Näin säännös on yhdenmukainen OECD:n ja Kansainvälisen Valuuttarahaston (IMF) maksutasetilastointia koskevien suositusten kanssa.

3 §. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otetaan huomioon valuutansäännöstelyn merkityksen vähentyminen käytännössä. Juoksevia valuuttatoimia ei normaalioloissa säännöstellä ja pääomanliikkeet ovat jo nyt miltei täysin vapaat. Nykyisen valuuttalain mukaan kaikki pääomanliikkeet, joita Suomen Pankki ei ole määräyksissään tai erityisluviltaan sallinut, ovat luvanvaraisia. Uuden säännöksen mukaan kaikki valuuttatoimet ovat sallittuja, ellei Suomen Pankki ole niitä erikseen määrännyt luvanvaraisiksi. Tällöin säännöstelyn piiriin jäisivät vain nimetyt valuuttatoimet.

Valuutansäännöstelyvaltuuksien käyttöönotto edellyttää edelleenkin, että valtioneuvosto siitä päättää maan ulkomaisen maksukyvyyn ja rahatalouden vakaan kehityksen turvaamiseksi.

4 §. Kansainvälisessä taloudellisessa yhdenmisyshäilyksessä on muun muassa EY:n ja OECD:n säännöstoissa tilapäisille valuuttaliikkeiden säännöstelytoimenpiteille asetettu tietyt edellytykset. Yleensä säännöstelytoimenpiteet ovat mahdollisia tilapäisesti vakavien rahoitusmarkkinahäiriöiden tai maksutasevaikeuksien vuoksi. Myös tältä osin tavoite on saatettu yhdenmukaisemmaksi kansainvälisen käytännön kanssa. EY:n säännöstössä tilapäiseksi ajanjaksoksi katsotaan enintään kuusi kuukautta ja OECD:n koodien mukaan väliaikainen poikkeama vapauttamissäännöstöstä saa olla kestoiltaan kerrallaan enintään 18 kuukautta.

10 §. Pykälässä säädetään uhkasakon käyttämisestä lain tai siihen perustuvien määräysten vastaisten valuuttatoimien oikaisemiseksi sekä tietojenantovelvollisuuden täyttämiseksi.

Valuutansäännöstelyn vapautuessa tarvitaan edelleenkin oikeus tietojensaantiin maksutasetilastointia varten sekä mahdollisuus rahoituslaitosten vakauden valvontaan. Lain tarkoituksen kannalta on olennaista saada luvaton valuuttatoimi mahdollisimman pian peruutetuksi tai tietojenantovelvollisuus täytetyksi. Pykälää ehdotetaan selvennettäväksi lisäämällä uhkasakon asettamispäätöstä koskeva valituskielto itse lakitekstiin.

2. Voimaantulo

Koska nykyiset valuutansäännöstelyvaltuudet päättyvät vuoden 1990 lopussa, laki ehdotetaan saatettavaksi voimaan 1 päivästä tammikuuta 1991 ja olemaan voimassa kolme vuotta eli vuoden 1993 loppuun.

3. Säättämisjärjestys

Lakiehdotus on käsiteltävä perustuslain säättämisjärjestyksessä. Tätä säättämisjärjestystä on noudatettu myös voimassa olevasta valuuttalaista päätettäessä. Valuuttalaki antaa valtioneuvostolle valtuudet puuttua hallitusmuodon 6 §:ssä suojattuun omistusoikeuteen. Lisäksi valuuttalaissa poiketaan hallitusmuodon 2 §:n mukaisesta eri valtiotelinten välisestä toimivallan jaosta, koska eduskunnalle kuuluvaa lainsäädäntövaltaa siirretään valtioneuvostolle ja Suomen Pankille.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki valuuttalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla,

muutetaan 13 päivänä joulukuuta 1985 annetun valuuttalain (954/85) 1 §, 2 §:n 1 momentin 7 kohta, 3 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 1—3 kohta, 4 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 2 kohta, 10 §:n 2 momentti sekä 13 §:n 1 momentti seuraavasti:

1 §

Maan ulkomaisen maksukyvyyn ja rahatalouden vakaan kehityksen turvaamiseksi sekä näitä uhkaavan vakavan häiriön torjumiseksi on valuuttatoimien luvanvaraisuudesta, maksuvälineiden, arvopapereiden ja saamistodisteiden maastaviennistä ja maahantuonnista sekä valuutan hankintatavasta ja kotiuttamisvelvollisuudesta samoin kuin tietojenantovelvollisuudesta voimassa, mitä tässä laissa säädetään.

2 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

7) *arvopaperilla* arvopaperimarkkinalain (495/89) 1 luvun 2 §:n 1 momentissa mainittua osaketta, osuutta tai muuta oikeutta ja *ulkomaisella arvopaperilla* arvopapereita, joka on ulkomailla asuvan liikkeeseen laskema; sekä

3 §

Maan ulkomaisen maksukyvyyn ja rahatalouden vakaan kehityksen turvaamiseksi valtioneuvosto voi päättää:

1) että Suomen Pankki voi määrätä maksuvälineiden, arvopapereiden ja saamistodisteiden maastaviennin luvanvaraiseksi;

2) että Suomessa asuva on velvollinen luovuttamaan tai siirtämään omistamansa tai hallussaan olevat ulkomaiset maksuvälineet ja ulkomailla olevat Suomen rahan määräiset maksuvälineet sekä saamiset ulkomailla olevalta rahalaitokselta ja ulkomailla asuvalta muista saamisista saadut suoritukset Suomen Pankille tai sen määräämälle, valintansa mukaan joko

Suomen rahana tai kotiutettavana ulkomaisena rahalajina hyvitetävää täyttä korvausta vastaan siten kuin Suomen Pankki tarkemmin määrää (kotiuttamisvelvollisuus); Suomen Pankilla on kuitenkin oikeus myöntää lupa poiketa kotiuttamisvelvollisuudesta ja kotiuttamistavasta;

3) että Suomen Pankki voi määrätä pääomanliikkeet luvanvaraisiksi; sekä

4 §

Maan ulkomaista maksukykyä ja rahatalouden vakaata kehitystä uhkaavan vakavan häiriön torjumiseksi valtioneuvosto voi lisäksi määrääjäksi päättää:

2) että Suomessa asuva on velvollinen luovuttamaan tai siirtämään omistamansa tai hallussaan olevat ulkomaiset maksuvälineet, ulkomaiset arvopaperit sekä saamiset ulkomailla asuvalta Suomen Pankille tai sen määräämälle yksinomaan Suomen rahana suoritettavaa korvausta vastaan; Suomen Pankilla on kuitenkin oikeus myöntää lupa poiketa kotiuttamisvelvollisuudesta; sekä

10 §

Suomen Pankin päätökseen, jolla uhkasakko on asetettu, ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen, jolla uhkasakko on määrätty maksettavaksi, saadaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hal-

lintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty.

13 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1986 ja on voimassa vuoden 1993 lop-

puun, jolloin myös sen nojalla annetut mää-
räykset lakkaavat olemasta voimassa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1991.

Helsingissä 18 päivänä toukokuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Ulla Puolanne*

Laki valuuttalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla,

muutetaan 13 päivänä joulukuuta 1985 annetun valuuttalain (954/85) 1 §, 2 §:n 1 momentin 7 kohta, 3 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 1—3 kohta, 4 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 2 kohta, 10 §:n 2 momentti sekä 13 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Maan ulkomaisen maksukyvyyn ja rahatalouden vakaan kehityksen turvaamiseksi sekä kansantaloutta uhkaavan vakavan häiriön torjumiseksi on valuuttatoimien luvanvaraisuudesta, maksuvälineiden, arvopapereiden ja saamistodisteiden maastaviennistä ja maahantuonnista sekä valuutan hankintatavasta ja kotiuttamisvelvollisuudesta samoin kuin tietojenantovelvollisuudesta voimassa, mitä tässä laissa säädetään.

Ehdotus

1 §

Maan ulkomaisen maksukyvyyn ja rahatalouden vakaan kehityksen turvaamiseksi sekä *näitä* uhkaavan vakavan häiriön torjumiseksi on valuuttatoimien luvanvaraisuudesta, maksuvälineiden, arvopapereiden ja saamistodisteiden maastaviennistä ja maahantuonnista sekä valuutan hankintatavasta ja kotiuttamisvelvollisuudesta samoin kuin tietojenantovelvollisuudesta voimassa, mitä tässä laissa säädetään.

2 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

7) *arvopapereilla* osakkeita ja osuustodistuksia sekä obligaatioita, debenttuureja ja muita joukkovelkakirjoja sekä näiden väliaikaistodistuksia, osakeanti-, osinko- ja korkokuponkeja, talonkeja ja sijoitusrahaston osuuksia sekä muita niihin rinnastettavia asiakirjoja ja *ulkomaisilla arvopapereilla* arvopapereita, jotka ovat ulkomailla asuvan liikkeeseen laskemia *tai asetettu maksettaviksi ulkomaan rahana*; sekä

7) *arvopaperilla arvopaperimarkkinalain (495/89) 1 luvun 2 §:n 1 momentissa mainittua osaketta, osuutta tai muuta oikeutta ja ulkomaaisella arvopaperilla arvopaperia, joka on ulkomailla asuvan liikkeeseen laskema*; sekä

3 §

Maan ulkomaisen maksukyvyyn ja rahatalouden vakaan kehityksen turvaamiseksi valtioneuvosto voi määrätä:

1) että maksuvälineiden, arvopapereiden ja

3 §

Maan ulkomaisen maksukyvyyn ja rahatalouden vakaan kehityksen turvaamiseksi valtioneuvosto voi *päittää*:

1) että *Suomen Pankki voi määrätä maksu-*

Voimassa oleva laki

saamistodisteiden maastavienti on sallittu vain Suomen Pankin luvalla;

2) että Suomessa asuva on velvollinen luovuttamaan tai siirtämään omistamansa tai hallussaan olevat ulkomaiset maksuvälineet ja ulkomailla olevat Suomen rahan määräiset maksuvälineet sekä saamiset ulkomailla olevalta rahalaitokselta ja ulkomailla asuvalta muista saamisista saadut suoritukset Suomen Pankille tai sen määräämälle, valintansa mukaan joko Suomen rahana tai kotiutettavana ulkomaisena rahalajina hyvitetävää täyttä korvausta vastaan siten kuin Suomen Pankki tarkemmin määrää (kotiuttamisvelvollisuus) ja että Suomen Pankilla on oikeus myöntää lupa poiketa kotiuttamisvelvollisuudesta ja kotiuttamistavasta;

3) että pääomanliikkeet ovat sallittuja vain Suomen Pankin luvalla; sekä

4 §

Kansantaloutta uhkaavan vakavan häiriön torjumiseksi valtioneuvosto voi lisäksi määrätä:

2) että Suomessa asuva on velvollinen luovuttamaan tai siirtämään omistamansa tai hallussaan olevat ulkomaiset maksuvälineet, ulkomaiset arvopaperit sekä saamiset ulkomailla asuvalta Suomen Pankille tai sen määräämälle yksinomaan Suomen rahana suoritettavaa korvausta vastaan ja että Suomen Pankilla on oikeus myöntää lupa poiketa kotiuttamisvelvollisuudesta; sekä

Suomen Pankin päätökseen, jolla uhkasakko on määrätty maksettavaksi, saadaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty.

13 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1986 ja on voimassa vuoden 1990 lop-

Ehdotus

välineiden, arvopapereiden ja saamistodisteiden maastaviennin luvanvaraiseksi;

2) että Suomessa asuva on velvollinen luovuttamaan tai siirtämään omistamansa tai hallussaan olevat ulkomaiset maksuvälineet ja ulkomailla olevat Suomen rahan määräiset maksuvälineet sekä saamiset ulkomailla olevalta rahalaitokselta ja ulkomailla asuvalta muista saamisista saadut suoritukset Suomen Pankille tai sen määräämälle, valintansa mukaan joko Suomen rahana tai kotiutettavana ulkomaisena rahalajina hyvitetävää täyttä korvausta vastaan siten kuin Suomen Pankki tarkemmin määrää (kotiuttamisvelvollisuus); Suomen Pankilla on *kuitenkin* oikeus myöntää lupa poiketa kotiuttamisvelvollisuudesta ja kotiuttamistavasta;

3) että *Suomen Pankki voi määrätä pääomanliikkeet luvanvaraisiksi; sekä*

4 §

Maan ulkomaista maksukykyä ja rahatalouden vakaata kehitystä uhkaavan vakavan häiriön torjumiseksi valtioneuvosto voi lisäksi määrätä:

2) että Suomessa asuva on velvollinen luovuttamaan tai siirtämään omistamansa tai hallussaan olevat ulkomaiset maksuvälineet, ulkomaiset arvopaperit sekä saamiset ulkomailla asuvalta Suomen Pankille tai sen määräämälle yksinomaan Suomen rahana suoritettavaa korvausta vastaan; Suomen Pankilla on *kuitenkin* oikeus myöntää lupa poiketa kotiuttamisvelvollisuudesta; sekä

10 §

Suomen Pankin päätökseen, jolla uhkasakko on asetettu, ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen, jolla uhkasakko on määrätty maksettavaksi, saadaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty.

13 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1986 ja on voimassa vuoden 1993 lop-

Voimassa oleva laki

puun, jolloin myös sen nojalla annetut määräykset lakkaavat olemasta voimassa.

Ehdotus

puun, jolloin myös sen nojalla annetut määräykset lakkaavat olemasta voimassa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991.

Valtioneuvoston päätös

valuuttalain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta

Valtioneuvosto on valtiovarainministeriön esittelystä
muuttanut valuuttalain täytäntöönpanosta 13 päivänä joulukuuta 1985 annetun valtioneuvoston päätöksen (955/85) 1 ja 3 §:n seuraavasti:

1 §

Suomen Pankki voi määrätä maksuvälineiden, arvopapereiden ja saamistodisteiden maastaviennin luvanvaraiseksi.

3 §

Suomen Pankki voi määrätä pääomanliikkeet luvanvaraisiksi.

Tämä päätös tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 .